

Equorum stae
bula.

In tractu fuisse Equorum stabula vel Insuorum Princi-
pum; aut Ro. Caesarum: Vnde Stabio adhuc nomen est oppi-
do Vallis ipsa aperta satis est et herbidam habet planiciem
ad equorum greges alēdos. Hic ferme tractus; qui memo-
ria nostra Insuibus parēbat; circum alpes omnis Princi-
pum negligentia nunc Heluetijs parct. Plurima In Stabio
antiquaria videntur; et ea quidem elegantissimae: verum
ne longior efficiar; ex multis vnum duntaxat adnotan-
dum diximus; vt ex eo liquido cognoscatur; quid antiqui-
tatis sepōriq; sit reliquom. vel vt inquit conterraneus
poeta noster.
Et Crimine ab Vno.

Virgilius poe-
ta Gallicus.

Disce omnes.

Callis Insu-
bus etiam fuit
aeternitatis p
memoriolas
cura.
Ceterum antequam vicius progrediar; referenda eorum
opinio est; qui arbitrantur; quicquid est huiusmodi orna-
menti per orbem terrarū; à Romanis fuisse. Intelligant
igitur etiam nostros Mediolanensibus banc curam; vel
vt signantius loquar diligentem sollicitudinem aeternita-
tis extitisse. Immo vt ingenue fatear; quicquid de hac re
sentio) huiusmodi opinionis sum; vt quae hic sunt ab In-
suibus no autem à Romanis crectas fuisse arbitrer: ni-
si Fortasse huiusce rei praecipua mentio consisterit. Sed
ipsam tandem Inscriptionem legamus.

511

III

V R
C V I R I V S V E R V S
O V E M E D V I V I R
I V V P O N T I F E X
D E C V R I T E M
M A N I B V S
F I L I O R V M S V O R V M
C V I R I O V E R I A N O
E T V I R I A E C F V E R A E
Q V I V I X E R V N T
A N N
Q V I N O S D E N O S

Icet fortasse Virum huic aliquis ex Romano cive factum Mediolanensem; at nos respondemus huic auctoritate Ciceronis in oratione pro Cor. Balbo. Si tamen recte memini lege Captum fuisse ne quis Insuber Romanam Civitate, vel Romanus nostra donaretur. Hæc Vallis nouissima ad Lucanum Lacum, et ad eam partem, quæ caput Lacus nomen tenet, terminat: quo in loco ab oppidi eiusdem nominis vicinitate nomen sortitus est, mons Mandricus. Hinc Aspina gentes Montgerosum, quia si cum peritoribus dicere iuvelint, generosum montem, nuncupant. Ad hunc Herbipole, siue manus Herbilegas appellare per May mensis, impicium colligedoturd gratia ex tota ferè Cisalpina Gallia certatim confluunt. Paulo inferius est ad Novocomum iter satis arduum et difficile, quod in montium radicibus et ad ripam Lucani Lacus constitutum: per quod tamen à Valle xio ad eam urbem mercatores portorjs difficilimis ire consueverunt. Descriptus est tandem à me tractus vniuersus qui à Latio ad Verbanum, et ad Aspinam Crepidines extenditur. Inter hos autem Lacus Lucanus est ab oriente in occidentem excurrentis. Porro àn Lucanum oppidum Lacui nomen, an Lacus oppido cederit non scio. Satis verò aliquando admittati sumus hæc obiter dicta iuncto, postquam in huius mæ-

M. Cicero P.
Cor. Balbo.
Conditiones
cederum inter
Insubres &
Romanos.

Mandricus
mons.
Mons. genes
rosus.

Lucani Lacus
Descriptio.

nem Lacus Incidimus tot Geographiæ authores, tam veteres quam Neotericos, qui ut alys aly diligentiores haberentur, quæ minima (et ut inquit ille) Apinas Tribus sunt sectati, huiusmodi Lacus non meminisse: Cum tamen à Prolosio Illustri familiae Triuuliorum ditioris: Prolosio opp. Triuulio. quod oppidum ad Lacus Initium statim iacet, ad sinē vsq; ubi Trisia fluminis in Verbanum Lacum se exonerat. XXV. passuum mil. Intercedant. Eiusq; latitudo alicubi sit. XVI. alicubi. XXIII. stad. consuet. Ni tamē Eupilis exiguū admodū Eupilis Lacus Lacus quæ vulgo Pusiiani nominant; unde Lambrius eripit, inter Insubres meminerunt. Qui non procul abest à Licinoforo: quod à plerisque, Incinnum inter Insubres oppidum existimari diximus. Lacus porro huius originē rationēq; olim Adolescens audivimus à Iohanne Antonio Castilio = neo fratre Insigni Pbylosopho et Matheseos peritissimo; Qui demum Francisci Gallorum Regis Pbylicus et quidē cbarissimus apud Lutbeciam Parbysiorum fato funditus est. Is Aristotelis sententia aiebat. Non semper eadem loca terra aquosa esse: aut arida sed permutari secundum flumiori Generationes et defectus, et non semper hoc quidem fieri mare hoc autē terram per seuerasse sed sit ut ubi nunc mare olim arida, ubi autem nunc arida; olim fuerit mare. Hæc Pbylosophi sententia, fieri potuisse exi-

Adagium de
Apinis Tribus
cicq.
Prolosio opp.
Triuulio.

Eupilis Lacus

Lacus Pusiiani
Lambrius fl.
Licini forum.
Incinnum.

Io. Antonius
Castillioneus.
Pbylicus.

flumabat eo in loco Laciniam quidem fuisse; vel Paludes ad
 Inferiora Vallium Stagnantes. Quae demum erumpenti-
 bus per subterraneos Siniculos aquis copiosioribus solito
 Lacus formam receperint. Hanc autem rem factam cre-
 debat post Imperij Romani Inclinationem Vndiq; in Galli-
 am hanc Cispiniam velut in propugnaculum totius Im-
 perij firmissimum Inuadentibus Barbaris. Quorum ata-
 te literarum non modo; sed artium quoq; studia pessum-
 derant: et omnia ignorantis nebula proflus obducta: et
 facile defuerint auctores, qui rem tanti momenti ad posse-
 ros transmiserint. Verum ut ad rem redeam omnino co-
 stat in altissimis montibus magnas quoq; et immensas spe-
 luncas esse; et in eis aerem ob Cauernarū humiditatem in
 aquas resolui. Cum Igitur Immensus sit aer; ac perpetuo
 agat; hinc fluiorū sunt origines perpetuae. Sic Anaxi-
 menes putabat ex aereigni omnia. Sunt qui has aquarū
 omnium scaturigines oceano potius adtribuunt: et in eun-
 dem redire Idemq; testantur et Sacri Codices primo Ec-
 clesiastes. Quibus rationibus puto satis constare in maxi-
 mis montibus subterraneos specus crebris et recundanti-
 bus adeo aquis oppleti; ut aliquando montium latera et
 ipsi sit necesse: vel ariā stagnari; atq; obrui: vel conuulsas
 aquis insolitis subito in paludes; et plerumq; in Lacus con-

Anaximenes
 Philos. pura
 bat omnia ex
 aere procreari

Ecclesiastes

uerti. Hinc fratris opinioni suffragatur res, quam ipsi po-
 stea vidimus; dictū mirabilis: et quae vitam penē fide
 videtur excedere: eam tamen hic annexere non graua-
 bor. Dñ Campionū vicus ē ad ripam Lucani Lacus ex-
 positus; vulgus Campionum vocat) bellis in patria se-
 uentibus agerem anno virginē partus. XXVII. supra
 mille; et quingentos per obobrem mensē (nisi me fallat
 quatuor tēporis) quarta fermē noctis vigilia à montis
 latere; qui oppido ad orientalem plagam imminet: tantam
 aquarum Illuionem; subitamq; præter omnium opinione
 terra euomit nullis pluijs; nulla seuciente tempestate
 ferre (de motū præcumbus Vnius diei et noctis; et quin-
 g; horarū spacio: ut iam de omnium salute desperare-
 mus: Vniuersiq; Lacus accolę non de uictura vniuersi or-
 bis conflagratione; sed de secundo Aquarum Cathacissimo
 vererentur. Tantius verò rancor nos; qui vniūsmodi in-
 undationibus viciniores eramus; Inuagit: ut ædibus
 derelictis non sacamina montium; quæ et aquis operiri
 bestabamus ascendentes: sed consensijs piscatorijs Lembis;
 quos casus offerrebat; aquarū procellas fugientes In aquis
 salute ipsam constituerimus. Eodem ferē Aquarum Innu-
 dationes sexto fermē hinc anno in Suburbis nouocome-
 bus a latere montis qui Templo diui Abondij imminet:

bito eruperunt, que breui tamen temporis spatio exsiccate sunt. Eius templi Antistes, vel (ut aiunt) Commendatarius est Philippus Castilionensis Insubrum Senator Integer timus, vir omni ex parte reuerendus Qui collapsabentes vetustate Eius Cenobij Aedes magnificentiori forma Augustiores reddidit. Exijs colligi nullo negotio potest motes Inter Lacus sarrum et Lucanum exstantes aguis omnino pregnantibus esse.

Et olim vel illic Lacum fuisse nullum: aut si fuerit, adeo angustum extitisse: ut eum Cosmographi memorati Indignum dixerint. In Lacanum Lacum se, quem ipse videtur, nullus Insignis suuivus exonerat et nihilominus Triam emittit tanta aquarum copia, ut is nauium capax esset, nisi saxosa angustia, precipitesque Cataractę penitus obstarent. Hęc omnia facile probant aguis montes pregnantibus esse. suuivus ab exitu ad hostia Inter Louinum, et Germingum oppida Stadijs ferme. XLVIII. decurrit.

Ex lacu igitur ipso, quem Lacanum fuisse existimamus, oppidum Lucanum, quasi Lacanum diceret secunda vocali preposita nuncupatum arbitror. Neque nos latet ex recentioribus et quidem eruditissimis vocabuli Lucani similitudine deceptos hoc in tractu Gaunos populos Locasenses: Quorum tamē nulla apud Strabonem et Ptolomeum;

Philippus
Castili,

Triba

Lucanus Lao
cus.

Lucanū oppo
Lacuum.

Gauni popo

et ipsum Plinium diligentissimum antiquitatis obseruato-rem merito. Porro videntur Innuere Lucanum nunc dicere; quod olim Inganum mutatione I. in L. N. in V. G. in C. Inganum, et abiecta V. Verum ubi bi populi nullam gentium reperiri. Nisi fortasse velint Gaunos eos Populos esse. quos (ut Gauni Inferius dicemus) Plinius in recensendis Alpinis gentibus Libro tertio Naunes appellat. Veluti plurima apud Athorem hunc populorum nomina corrupte segantur. At Naunes nos Gaunos; vel ut alij dicunt Gaunes In tertio Inscenxi, in regione Vallis Gaung A nobis descriptę nominis congnatione Illecti verius collocabimus, quam apud Lucanum Vallis Gaung Lacum. sed iam à Lacu ipso Paulo Inferius recedentes ad Solbatiū vicum peruenimus: qui ot obios ab Insubribus Solbatiū vicesperat: vulgo Diocesis (tametsi dictio hæc plane gręca sit, quia significatur dispositio, sive dispensatio; aut administratio, vel Instructio) Nouocomenis dicitur. Sunt huic in se nominis plures apud Insubres pagi. Hos Nicolaus Castilionensis dicitos attestatur quod in solo sint Beato hoc est dicit, opulentos. Porro hoc, quo ager Mediolanensis à Nouocomeni si diuiditur, ceteris longe beatius arbitror. Non modo quod Inter has vrbes medium sit: sed quod ad agrum Nouocomensem attineat: qui non tantum tribus Plinius celebratissimus est: sed etiam Benedictio Iouio: qui si omni-

N y

Benedictus
Iouius,

Nicolaus Ca
stil.

Solbatiū v
cus

Gaunos popo

bus huius ætatis viris doctissimis conferretur, non erit
 huiusmodi collatio iniqua: quando sit non minus omnium
 bonarum literarum studio, quam Inculpatis moribus spe-
 stabilis. Nunc Igitur cum sciam Otobiorum antiquitates
 tum maxime eas que ad Nonocomenses spectant diligen-
 tissime annotasse: inde pedè refero, ne in Aliciam quod
 aiant) messem manum Inferam. Cum tamen Tractum
 omnem Qui agro nonocomensi adheret, Inter vtrumque La-
 cus Lary Cornu adiacentem, iam dictum descripsimus,
 In primisq; Vallem quam Asciam nuncupant ab Angulo
 videlicet terre extreme, in quo Belasium olim Cot-
 dio Bilacum dictum, oppidum Longobardorum visitur,
 ad Lacum Eupilim; Qui in sinuum Ombronè exonerat.
 Mira ac propè Incrediblem hoc in tractu sunt Gallorum
 Insularum Monumenta, que ante me an annotata, et in si-
 cem edita fuerint, non sat scio: Vnum vel illud tamen non
 omiserim, In Valle ipsa Ascina Francisci Sfrondati omnis
 Doctrinæ viri singularis, Amplissimoz in Senatu Insu-
 brum Cesareo in Vniuerso Terrarum Orbe Celebratissi-
 mus, senatoris, eius Vallis Principis opera, Lapis Martio
 reus grandioribus literis incisus, in banc vsq; diem scrip-
 tus, in Licem prodit. Cuius antiquissima Inscriptio, Insi-
 brum Magnificètiã testatur quorum oppibus, et animo-

Cot. Tacitus.
 Belasium op.

Bilacum,
 Frânciscus Sfrô
 das? Senator
 Cesareus Se-
 natus Insubrâ
 toto orbe ce-
 leberimi,

rum magnitudine, ac liberalitate, oppidis, Regionibusq; ip-
 sis cognomèta Indita esse Videmus. In eo si quidem Medio-
 lanensis familie Virrorum; que etiamnum in Vrbe floret
 memoria legitur. Inscriptio ea est.

GENIO ASCI

PLINIVSBVRVS

ET PLINIVS

AETERNI

Gaudens Merula vir Doctus, et diligens; Virros ip-
 sos dictos existimat non quasi Virros à colore videli-
 cet Russo, sed quod pro gentilitijs Insignijs bouem babeant
 caudatum: meminisseq; ait huius ferme rei Scythi Gram-
 maticum in illo Georgicorum carmine.
 Continuo in suis magna vi flexa domatur.
 In Virum.

Martialem quoz libro Cui falleretur quinto dicit Vir-
 rorum mentionem facere cum inquit ad Musam.
 Sic Virrus cito sentiat parentem.

Cuius carminis Interpretes aiant Cornelium Tacitum

Burri cuiusdam etiam Memoriam comendauisse. Hæc dicitur
 Etia obiter etiam sunt; vt intelligant Insuores hoc est. Mæ
 diolanenses esse se cum antiquitatis, in Ingenij gloria per
 celsiores. Locus hic etiam me admonet vt non possimus et
 nos doctissimorum hominum sententiæ non aquiescere.
 Qui C. Plinium Naturæ scriptorē Veronē præclaræ et alio
 qui et antiquissimæ urbi non esse natum; sed in Nouoco-
 mo; aut potius in Insuoribus. Faciunt ad horum opinionē
 Memoriam Pliniorum penè Innumera; quæ passim Mæ-
 diolani; et per oppida; vicisq; Insuorum viariorum sunt
 obuia. Singulis etiam sermē diebus ad eo Pliniorum moni-
 menta prisca effodiuntur inter Insuores vt sit penè Im-
 pium; cum tot Pliniorum nomina saxis Incisa passim re-
 periantur; Plinium ipsum ad Insuores nō; pertinere. Nūc
 in patriam redeo.

Pauo vltra Cassilionum ad Valliculæ Ingressum que
 in vassellem Aræ Cesaris; vel Hiscarorum dicit collis
 obijctur; in cuius vertice vicus situs est; cui Malenato
 nomen est; Latomij non contemendis Insignis. Collis ipse
 aggeris effigiem ostentans Valli opponitur. Huius radices
 tradit Orona horticojus amnis. Qui duobus milibus pass.
 à fontibus suis vagus; vadusq; labitur. Collectis mox
 In cynum aquis Vallis faucibus ita constat; vt hoc

C. Plinius aut
 Nouocomēsis
 aut Mediol.

Latomie.

Orona fl.

in loco nequaquam iudari possit ob aquarum periculosam
 pernicitatem. Maiores nostri Insuores ob publicum Com-
 modum flumen ponte conuenerunt in Cuius arcui sum-
 mationis ripa ego; et Nicolaus Cassilionensis equis Inse-
 deremus peruenit tam silici insculptam inscriptionē ani-
 maduertimus; que tamen si Interpretationem non admit-
 tat gratiam tamen illam antiquam non nullæ literarum
 notæ præ se ferbant. Porro crebris sicuti illuminationibus; et
 pluriarum procellis plurima ex parte abolita Inscriptio
 est. Non potuimus non amanter docere opus ipsum cum
 autoris nomine ferè consumptum: Et si non pontibus mo-
 do; sed vrbibus quoq; et regnis florantibus simile excidit
 euenisse legerimus. Hæc habuimus que de Insuorum Cal-
 sorum antiquis sedibus scriberemus. Quod si opinioni sa-
 tis tuæ minus factum fuerit; aut si quid errati occurrerit;
 vel perperam dixerit; tui fuerit muneris Lector optime cle-
 mentius ignoscere: hocq; te facturum presertim confide-
 mus si cogitabis quanta sit difficultas exoletis splendo-
 rem; nouis auctoritatē vrbibus gratiam addere. Ex ve-
 rustioribus qui hæc aperuerit; fuit nemo: Plinius; et eo pri-
 or Strabo veluti Canes notici vix Indicata vrbe
 Metropolitana diffugiunt: Nouaria ne quidem meminit. Nouaria.
 Strabo: celebrant tamen Ascrum vicum vrbis summe et

Strabo.

Plinius.

Hippocraten fontē. Sed quid ego græcos In summo? Pompo-
 nius Mela; et Solinus, apud quos Apud sunt et Trica (ut
 iam dictum est) Mediolanum; urbem toto orbe celebra-
 riam, et Lumen Italicarum urbium scilicet æterno In-
 moluerunt. Hac res effecta ut cum rusticarum vindemia-
 rum tempore, et ex hilarandi animi gratia eam In sub-
 regionem, quæ ad Alpes vergit perstrasset, hæc quantu-
 facinoræ sunt, annotarim, nulla captanda gloriolæ aura;
 aut lactandi ingenij vires mei; quæ nullæ sunt gratia;
 Scito igitur hæc à me tantum congesta fuisse, vel ut ele-
 gantiora Ingenia ad id operis excitarem; vel ut alijs
 scribendi ansam pararem. Turpe n. fore arbitrabar ut
 sedes earum gentium, quæ uniuerso post euerfam urbe
 Romanam Orbi fuere terrori, prorsus Ignorarentur. At
 non defuerit aliquis, qui dicit Fortasse, quid est cur ita à
 Gallis origines Iactes Insubrum: cum et Germani varijs
 temporibus vestri fuerint auctores? Scimus in Romani
 Imperij occasu non in Italia; sed Hispanias, et africanam;
 Cispalinam præsertim Galliam Barbaricæ libidini patuis-
 semus; propterea referre à Gallis ipsis; an à Gothijs;
 vel Longobardis germanica ferocitate ferocioribus nobis
 sint secunda Incunabula: cum verè Romanus is sit (ut
 à Romanis exordiamur) qui Romanorum artes; studia;

Gothi,
 Longobardi.

et mores tenet. Auctorum vero nomina è quibus Topo-
 graphia hæc nostra emanauit ex antiquis ferme nulla sit
 cum de Gallorum aduersus Hetruscos In Cispalina Gal-
 lia primò nullus, quem bætæ nus viderim, auctor scri-
 ptæ nec tum erant fortasse latine literæ. Hetrusci verò
 ipsi quorum opes ante Romanorum arma terra maris
 supero, et Infero late ut Lilius refert, patuere: non modo
 regij suarum, et gestorum historiam posteris nõ reliquerunt;
 sed nec literarum sæculi sui Characteres, quorum reliquæ
 adhuc apud nos extant; Interpretationem admittunt.
 Qui tamen nostris rebus lucis aliquid attulerit, græci ma-
 gis quam latini fuere: hos sequi sumus Polybium sci-
 licet Scipionis Africanæ præceptorem, Trogi; et Plutar-
 chum. T. Lilius nomini Gallico, tamen si ipse Gallus exti-
 terit, plus æquo iniquus est. Utinam tam diligetior (ut
 ipsum decebat historiam scriberent) fuisset in his exqui-
 rendis, quæ in Cispalina Gallia oppressis Indigenis Hetrus-
 ci gesserit; et quid Galli tumultus in Hetruscos excita-
 rint; Duce Bellouose, quam eorum gloria; et rebus gestis
 fuit Inuentus. Memoria hæc æquiore animo ad sit verbo
 Ouenia græci quam latini prodidit. Ipse autem sub ma-
 bæ decadis primæ libro quinto Gallorum transiit in cis al-
 pes et mox in Italiam attestatur se ab alijs accepisse: neg-

cōtendit tum primam Gallorum profectiōnem in Italiam
 fuisse: sed continentem de eis sic esse memoriā. Fiere. n.
 Galli ante Tarquinium regem Romanis Inognitici cum re
 gionum fines, et imperium nondum dilatasset: et ante pri
 mum contra Gallos bellum, (tametsi eorū nomen ad Ro
 manos devenisset) nulla tamen profusus cognitio eis erat.
 Quando primum in Italiam ex vltiori Gallia progre
 perint: eorū minus Aspium noticiam habuere. De his ver
 to que a recentioribus nonnullis passim pro bisforijs cir
 cumferuntur, quorum nomina modestæ gratia subice
 mus, Bone Deis, que signenta; que desiramenta; que meta
 somnia: Sane que ante Romanorum Incunabula in Gallia
 Cisalpina, et Italia post primam Gallorum irruptionem
 citra Aspis, eorū magis regnantibus citra Apenninum. Hæ
 truscis tanta obliuione obducta sunt, ut locorum, et popu
 lorum nomina simul Interierint. Itaq; eorum gesta pro
 fusus ignorantur. Lectum est ab Hetruscis hoc in nostro tra
 ctu vrbeis duodecim conditas esse; Quis harum nomina
 mihi recenscebit? Quid? quod et Aspinae gentes que A. C.
 Plinio rerum antiquarum auctore diligentissimo enume
 rantur, a nullo quem ego Sciam, certo recognite sunt. In
 teriere cum populis et populorum nomina paucis exceptis
 quorum vel Calamitates, vel virtutes scriptorum de

Vrbes. XII. ab
 Hetruscis in
 Cisalpina Gal
 lia cōditæ.
 Plinius.

signitia æternitati consecratas ab obliuione vindicauit.
 In Aspiis siquidem quæ verso ad Italiam pectore Hai
 strum spectant Plinius populos enumerans ab Augusto
 Cæsare deuictos, hos sigillatim recto ordine proprijs no
 minibus describit: Triumpalinos; Caminos; Vennonnes; Ve
 nonetes; Hysarcos; Breunos; Naines, et Focinatæ. Trium
 palini, qui primi ab ipso recensentur, a plerisque et quidem
 doctissimis viris pro Euganeorum reliquijs habetur: qui
 iuxta Larium Lacum olim habitauerunt. Quorum regio
 vellentellam, que et Volturena à Catone dicitur, attin
 git. Horumq; oppida esse præcipua opinantur Graue
 dona: siue Clebedonia, Clarea, Suricum, Doncum, et Mus
 sum vnicorū nomine Triplebem vocant; hæcq; nominis
 similitudine ducti Triumpalinos dixere. Sed cum Cami
 ni populi à Plinio post Triumpalinos recto ordine numerè
 tur: veri simileq; sit auctorem tam diligentissimum præ
 posterè populos hos non descripsisse: Exlytissimam magis ip
 se Triumpalinos eos esse, qui vallem cui Triumpie nomen
 est, inhabitant. Quæ quidem Vallis iuxta Pliny descriptio
 nem Caminorum Valli proximè inbet. At Caminip
 si haud dubiè Camonicam Vallè vulgo dictam, per quam
 olius amnis ex Sebino Lari sabitur, incolunt: Camusi
 pro Camunis apud Strabonem sequuntur: Vennonnes populi

bos sequuntur, quos Strabo Lib. III. Rhetice populos vult
 esse apud Venustam Vallem sitos. Cuius sententia et ipse
 Plinius asipulatur dicens Rhetorum gentes eas ortum
 Rheni fluminis tenere. Cuius quidem rei maxima nos se-
 pe detinuit admiratio, quia nam videlicet ratione Plinius
 Venones inter Aspinas gētes ad oram Italicę regione
 93 eisdem in septentrionem ad Rhetos spectare ascribit.
 Tit. Ex recentioribus sunt qui existimant eos esse Venon-
 nes, qui hodie Hengaduni vocantur, apud quos Aenus flu-
 vius ex Iulius alpius ortum dicens per Carientem dicitur
 cesum Aeni pontem vulgo Ipruch preterluit. Nobis ve-
 ro huiusce rei causa ea esse videtur, quam et Plinius no-
 tavit. Ignoravit Venones videlicet ipsos olim ad Alpes usque
 Tridentinorum late patuisse, meritoque Plinium eisdem po-
 pulos ad Rhetie et Italicę oras collocasse. Cui tamen omnis
 Idemque populus omnino esset. Idem quoque et de Leopontis
 legimus, qui inter Helveticos, Sedunos, Salassos, Insubres,
 et Rhetos siti, vltra, citraque Alpium iuga inter adiacen-
 tes, vales habitant. Ad Venonetes transeo, quos affirmas
 re non ausum eos esse, qui Ventonini primo, mox Vatellicę
 ni sunt nuncupati, neque nos movent Catonis Originis, ubi
 se que vult diximus suspecta sunt latinis auriobus, qui nos
 tur etiam valem ipsam appellat cuius nominis nec Rie-

mus ipse vquam meminerit, magis Consentaneum igitur
 erit existimare Venonetes eisdem fuisse et Voltarenos
 Cum eorum regio arboriente Vennonibus adbercat, à me-
 ridae Caminos, et Triumphinos habeat. Hysarci populi La-
 cum Lucanum attingunt, quorum oppida sunt Hysarcum ^{Hysarci.}
 vel Hysarsum ^{Pfalniū opp.} et Arcisate ^{Archiere.}
 nec eorum sententia nobis satis arridet, qui Mesaucos po-
 pulos pro Hysarcis legendos esse apud Plinium putant, quo-
 rum sedes hodie Mesocbi Vallis sine Mysocbi nominantur.
 Breuni praeis ferè mutatis et adiectis literis antiquum ^{Breuni.}
 quoque nomen servantes Bregni dicuntur inter Leopontos ^{Bregni.}
 Leventinos, et Mesocbi Vallē siti. Naines ^{Leoponti.} ^{Leventini.}
 baud dubio pro Gannis apud Plinium sequuntur. Hi partē ^{Gannes.}
 alteram Lucani Lacus ad potē amnis Trisae, et preterea ^{Pons Talsis.}
 Vallē totam Ganne nicipatā in Valle xiti usque occupant
 Nouissimi sunt horū populorū Focunates. Qui quo nam in
 Alpiā latere, aut Vallē Angulo habitantur hactenus quod ^{lis.} Ganne Val-
 ipse sciam, ignoratur. Nō desunt tamē, qui diligētius aspici ^{Focunates.}
 Intima perstrutati sunt, à quibus bi populi collocantur in
 ea valle, cui Magge nomen est iuxta Leopontos be gen-
 tes ergo recta ad Alpes summas, et ad eam partem que ad
 ortum Rhodani è regione vergunt, spectarent. Hæc de
 populis, quos Inalpios Plinius appellat, hactenus dicta

128
sufficiant: id autem à nobis liberiore animo factum est;
vt intelligas Lector optime; quam minimam nobis aspici-
norum populorum cognitionem veteres reliquerint.
Ceterum quia cum Plinio semper Ingenii animi esse dixi-
mus; per quem profecerimus; liberè profiteri: visum est
hac in parte tribus præcipuè authoribus viuis nostri sae-
culi primas Laudum partes adscribere. A N D R E A E
videlicet A L C I A T O Incomparabilis et candidus; et
etuditionis viro: qui primus vetustiora nobis hoc in ne-
gocio nomina in hanc usq; diem obsoleta; et incognita in
Lucem reuocauit. Post Alciatum Gaudentio Merula; qui
felici possens Ingenio; et doctrina singulari Cispalinam
Galliam omnem longa obliuione ferè sepultam; Viuam red-
didit. Tertia merito debètur Henrico Clareano; Ioachimo
Vadiano et Aegidio Tschudio; quos tamè domi; quam foris
diligentiores arbitror. Horum exemplo plurimum vt au-
dio loca propria perlustrabunt; et singula diligentius co-
temporabuntur: vt et regionum; et populorū nomina quo-
modo interierint; plane nobis fiant cognita.

Et quoniam quandoq; bonus (vt inquit ille) dormitat Ho-
merus; et cum non omnia possumus omnes; tantoq; magis
vni no data est scire omnia; borū nouissimus accedo: qui
locos ab his prætermisissos; vel Intellectos perperam hoc

bello collegi sperans scilicet facturum me posteritati ope-
re præcium cum diligentius hunc ordinem inspexerit; nõ
tam ab historicis quam à coniecturis verisimilibus; La-
pidum Inscriptionibus; et accolarum obseruatione deduc-
tum. Visus sum porro hac in re exactissimo Nicolai Ca-
sillionei Legum Interpretis; et Ambrosij Casimeri cõsilio.
Qui in medys (vt ita dicam) Insubricum videribus nati;
et educati acri eorum Ingenij acimine omnia exactissimè
perlustrarunt; et ex ruminarum prisicarum vestigijs: re-
centiorū magis nominum Interpretatione peragz nobis tra-
diderunt. Poterūt Igitur huiusmodi deliciarū studiosi tam-
etsi Lexē præstiterimus operam; hysce nostris lucubrati-
onibus satis admirari. Quando (vt inquit Fabius) cõti-
nuo in motu omnia videntur: nihilq; dñ vnumus; quic-
scit. Alia siquidem percunt et alia quoticie in lucem pro-
deunt. Forte autem ita auguramur; Continget enim vt
ex recentioribus politissimū aliquod Ingenium aliqua his
vni generis antiquiorū certiora in studio forū gratiam
effodiat: diligentiorq; cura ad exemplum nostrū: quod
ad patrię nostræ et DIGNITATEM et antiquitatem

LAVS DEO OPTIMO MAX. DEI

PARA EQVIRGINIA